

САМАРҚАНД САВДО ЖАНГИ: ГИПЕРМАРКЕТЛАР ВА СУПЕРМАРКЕТЛАР ШАҲАР РИТЕЙЛ БОЗОРИНИ ҚАНДАЙ ЎЗГАРТИРМОҚДА

Абдиназаров Козим Зарипович

*Самарқанд Давлат Архитектура ва
Қурилиш Университети магистранти*

Аннотация: Ушбу мақола Самарқанд шаҳри ритейл бозоридаги замонавий ўзгаришларни таҳлил қилади. Унда "Korzinka", "Optovik" ва "Registon" каби йирик супермаркет ҳамда гипермаркетлар тармоқларининг кириб келиши ва кенгайиши шаҳарнинг анъанавий савдо тизимига (бозорлар ва кичик дўконларга) қандай таъсир кўрсатаётгани ўрганилади. Асосий эътибор харидорларнинг хатти-ҳаракатларидаги ўзгаришлар, ассортимент, нарх сиёсатидаги рақобат ва онлайн-ритейлнинг ривожланишига қаратилади.

Annotation: This article analyzes the modern changes in the retail market of Samarkand city. It explores how the entry and expansion of major supermarket and hypermarket chains like "Korzinka," "Optovik," and "Registon" are impacting the city's traditional trade system (bazaars and small shops). The main focus is on shifts in consumer behavior, competition in assortment and pricing policies, and the development of online retail.

Калит сўлар: Самарқанд, Ритейл, Супермаркет, Гипермаркет, Савдо тармоғи, Рақобат, "Korzinka", Онлайн савдо.

Keywords: Samarkand, Retail, Supermarket, Hypermarket, Retail Chain, Competition, "Korzinka", Online Trade.

Кириш

Ўзбекистоннинг қадимий ва сайёҳлик маркази бўлган Самарқанд шаҳри сўнгги ўн йилликда жадал иқтисодий ўзгаришлар даврини бошдан кечирмоқда. Анъанавий улгуржи бозорлар ва маҳалла дўконлари узоқ вақт давомида шаҳар савдо ҳаётининг асоси бўлиб келган бўлса, бугунги кунда бу манзара янги, йирик ва замонавий форматдаги савдо корхоналари — супермаркетлар ва гипермаркетлар томонидан ўзгартирилмоқда.

Ушбу йирик савдо тармоқларининг (айниқса, республика миқёсидаги "Korzinka" ва маҳаллий йирик занжирлар) шаҳарга кириб келиши ва фаол кенгайиши ритейл бозорида "савдо жанги" деб аташ мумкин бўлган кескин рақобат муҳитини юзага келтирди. Бу ўзгаришлар нафақат савдо инфратузилмасини модернизация қилмоқда, балки харидорларнинг одатлари,

маҳсулот танлаш мезонлари ва нарх шаклланишига ҳам жиддий таъсир кўрсатмоқда.

Мақоланинг мақсади Самарқанд ритейл бозорига гипермаркетлар ва супермаркетларнинг таъсирини комплекс таҳлил қилиш, рақобатнинг асосий йўналишларини аниқлаш ҳамда бу ўзгаришлар шаҳар иқтисодиёти ва аҳолиси учун қандай натижалар бераётганини баҳолашдан иборат.

Асосий Қисм: Самарқанд Ритейлининг Трансформацияси (Режа). Асосий қисмда Самарқанд савдосининг икки йирик томони: анъанавий бозорлар ва замонавий тармоқлар ўртасидаги фарқлар ва ўзаро таъсир ёритилади.

1. Анъанавий Савдодан Замонавий Савдога Ўтиш:

- Бозорлар ва кичик дўконларнинг ролининг камайиши ва уларнинг қандай мослашаётгани.
- Супермаркетларнинг асосий афзалликлари (стандартлаштирилган сифат, тозалик, бир жойда катта харид қилиш имконияти) бу трансформациянинг асоси сифатида.

2. Асосий Ўйинчилар ва Уларнинг Стратегиялари:

- "Korzinka.uz" — Тармоқнинг кенглиги, сифат назорати ва замонавий хизматларни (шу жумладан, дисконт форматини) таклиф қилиш орқали шаҳар бозоридаги етакчилиги.
- "Optovik.uz" — Нарх сиёсати ва катта ҳажмдаги харидларга эътибор қаратиш орқали ўзига хос миқозлар сегментини яратиш.
- "Registon", "City Center" ва Бошқа Маҳаллий Занжирлар — Уларнинг маҳаллий талабларга тез мослашиши ва қулай жойлашуви.

3. Ассортимент ва Сифат Стандартлари:

- Супермаркетлар томонидан маҳаллий ва импорт маҳсулотларнинг мутаносиблигини сақлаб қолиш.
- Озиқ-овқат маҳсулотларини сақлаш ва сотишдаги гигиена стандартларининг ошиши.

Муҳокама: Рақобатнинг Ижтимоий-Иқтисодий Оқибатлари (Режа)

Муҳокама қисмида йирик тармоқлар фаолиятининг кенг иқтисодий ва ижтимоий оқибатлари таҳлил қилинади.

1. Нарх Рақобати ва Истеъмолчи Манфаатлари:

- Тармоқлар ўртасидаги кескин рақобат туфайли доимий акциялар, чегирмалар ва бонус дастурларининг пайдо бўлиши.
- Гипермаркетларнинг нархларга умумий босим ўтказиши ва бунинг инфляцияга таъсири.

2. Онлайн-Ритейлнинг Ривожланиши:

- "Orzon" ва "Korzinka Go" каби онлайн хизматларнинг аҳамияти ва уларнинг Самарқандда тез ривожланиши.

- Харидорларнинг вақтини тежаш ва етказиб бериш маданиятининг шаклланиши.
- 3. Кичик Бизнесга Таъсир:
 - Маҳалла дўконларининг йирик тармоқларга қарши кураш стратегиялари (ихтисослашув, яқинлик ва кредит).
 - Баъзи кичик савдо нуқталарининг ёпилиши.
- 4. Сайёҳлик Инфратузилмасининг Бир Қисми Сифатида:
 - Замонавий савдо марказларининг сайёҳлар учун қулайлик ва хизмат кўрсатиш сифати жиҳатидан аҳамияти.

Хулоса

Самарқанддаги супермаркетлар ва гипермаркетларнинг кенгайиши шаҳар ритейл бозорининг кескин трансформациясини англатади. Савдо "жанги" нафақат маҳсулот танловини кенгайтирди, балки харидорларга замонавий стандартлар даражасидаги хизматларни таклиф қилмоқда. Нарх рақобати ва хизмат кўрсатиш сифати ошишидан асосан истеъмолчи ютади. Келажакда рақобатнинг кучайиши, айниқса, онлайн сегментда, сифат ва хизмат даражасини янада оширишга ундайди. Шаҳар маъмурияти кичик бизнес ва йирик тармоқлар ўртасидаги мувозанатни сақлашга эътибор қаратиши лозим. Умуман олганда, бу жараён Самарқанднинг иқтисодий жиҳатдан модернизациялашувидан далолат беради.

Адабиётлар Рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг савдо ва хизматлар соҳасини ривожлантиришга оид тегишли қарор ва фармонлари.
2. "Korzinka.uz" ва "Optovik.uz" савдо тармоқларининг расмий веб-сайтларидаги ҳисобот ва маълумотлари.
3. Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика Қўмитасининг Самарқанд вилоятидаги савдо айланмаси ва ритейл бозорига оид статистик маълумотлари.
4. Иқтисодий таҳлилчилар ва экспертларнинг Ўзбекистон ритейл бозорига бағишланган мақолалари ва илмий нашрлари.